

RAPPORT 222

Prospectie met ingreep in de bodem aan de Tervuurse-
steenweg te Tervuren

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Ap&D.

Joris Steegmans, Inge Van de Staey en Petra Driesen
Februari 2015

ARON-RAPPORT 222

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN DE TERVUURSESTEENWEG TE TERVUREN

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN AP & D NV

Inge Van de Staey, Petra Driesen & Joris Steegmans

Sint-Truiden
2015

Opgraving ☐		Prospectie ☒	
Vergunningsnummer:	2015/008		
Naam aanvrager:	Inge Van de Staey		
Naam site:	Tervuren - Tervuursesteenweg		

Colofon

ARON rapport 222 – Prospectie met ingreep in de bodem aan de Tervuursesteenweg te Tervuren. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Ap & D nv.

Opdrachtgever: Ap & D nv

Projectleiding: Petra Driesen

Uitvoering veldwerk: Joris Steegmans, Inge Van de Staey

Auteurs: Inge van de Staey, Petra Driesen en Joris Steegmans

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2015/12.651/5

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2015

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	3
1.3 Eerder archeologisch onderzoek.....	4
2. Het archeologisch onderzoek.....	5
2.1 Doelstelling.....	5
2.2 Verloop.....	6
2.3 Methodiek.....	6
3. Onderzoeksresultaten.....	6
3.1 Bodemopbouw.....	6
3.2 Gaafheid van het terrein.....	8
3.3 De archeologische sporen en vondsten.....	8
Conclusie en aanbevelingen.....	8

Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Fotolijst
- Bijlage 4: Overzichtsplan
- Bijlage 5: Ontwerpplan
- Bijlage 6: Profielen
- Bijlage 7: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van een geplande verkaveling aan de Tervuursesteenweg te Duisburg (Tervuren) achtte het *Agentschap Onroerend Erfgoed* een prospectie met ingreep in de bodem noodzakelijk. Dit onderzoek, in opdracht van projectontwikkelaar *Ap&D nv*, werd op 3 februari 2015 uitgevoerd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* uit Sint-Truiden.

Het onderzoek leverde geen archeologische sporen op.

Afb. 1. Globale situering van het onderzoeksgebied op de kaart van België (NGI, 2002)

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering

Het terrein situeert zich ten noordoosten van de Tervuursesteenweg, die het centrum van Tervuren, ca. 2,2 km in noordoostelijke richting gelegen, verbindt met het gehucht Duisburg, dat zich ca. 700 m in oostelijke richting bevindt. Het terrein – met kadastrale referentie: afdeling 4, sectie C en de perceelnummers 15P, 15S (deel), 88F (deel), 89E (deel), 90R (deel), 91R² (deel) en 91P² (deel) – beslaat een oppervlakte van slechts 2308 m² en werd tot voor de bodemingreep ingenomen door weiland, enkele bomen en struiken en een boerderij (*Afb. 2*).

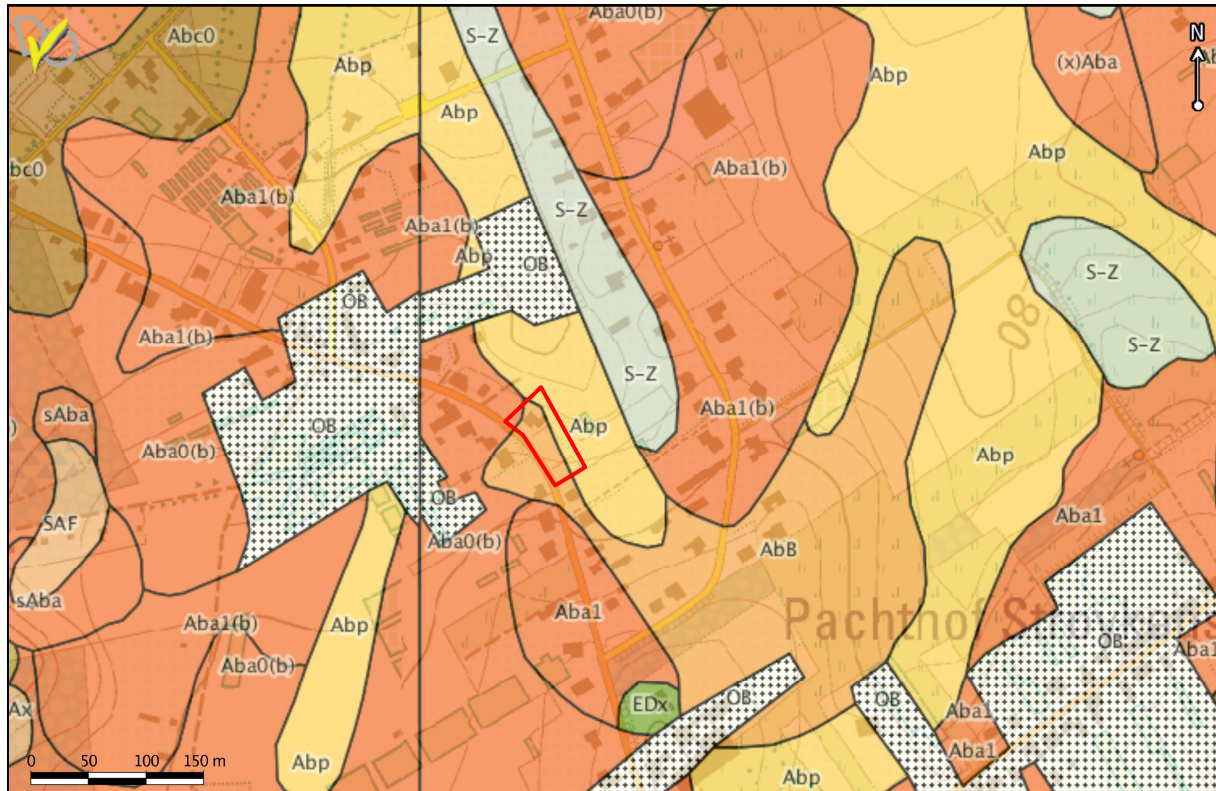

Afb. 2. Kleurenorthofoto met aanduiding van het onderzoeksterrein (rood), schaal 1:2850 (Bron: Geopunt).

Het terrein situeert zich tussen twee zijrivieren van de Dijle. Ca. 1,5 km ten noordoosten stroomt de Voer. De Ilse loopt ca. 4,5 km ten zuiden van het onderzoeksterrein. Het onderzoeksterrein stijgt licht, van ca. 86 m TAW in het noorden naar ca. 89 m TAW in het zuiden.

Het onderzoeksgebied situeert zich op het Brabants plateau, dat gevormd wordt door golvende tot zwak golvende leemplateaus, ingesneden door een dicht net van sterk vertakte colluviale depressies¹.

Op het Brabants plateau bestaat het moedermateriaal waarin de bodem tot ontwikkeling is gekomen uit quartaire leem (löss) die tijdens de laatste ijstijd, de Weichsel-ijstijd (Laat-Pleistoceen), door sterke noordenwinden werd afgezet. Het tertiaire substraat dat onder de leemmantel aanwezig is, behoort volgens de overzichtskaart tertiairgeologie tot de *Formatie van Lede*. Door erosie werd de leem plaatselijk geërodeerd, zodat de tertiaire lagen er op geringe diepte of aan het oppervlak voorkomen.

Afb. 3: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:2.500 (Bron: Bodemverkenner).

Volgens de bodemkaart omvat het onderzoeksterrein drie bodemtypes (Afb. 3).

Het betreft in het uiterste noordoosten van het onderzoeksgebied, een Aba0(b)-bodem, een droge leembodem met gevlekte textuur B-horizont en een dikke (> 40 cm) A-horizont. De serie Aba ontwikkelde zich in het Pleistocene leemdek en vertoont onder de A-horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B-horizont. Deze Bt-horizont bestaat uit een bruine zware leem met meestal goed ontwikkelde polyedrische structuur en kleihuidjes (coatings). Naar onder toe neemt het kleigehalte sterk af. Bij Aba profielen met profielontwikkelingsvariante (b) vertoont de gevlekte textuur B horizont grijze strepen of gebleekte vlekken.

Het merendeel van het terrein, ter hoogte van de percelen 15P en 15S(deel), wordt gekenmerkt door een AbB-bodem, een droge leembodem met textuur B of structuur B-horizont. Dit bodemcomplex komt voor bij substraatgronden waar het leemdek betrekkelijk dun is. Meestal werd de leem afgegraven tot de top van de kalkrijke löss. Pleksgewijs komen hiertussen intacte leemgronden voor. Het tertiaire substraat begint meestal tussen 20 en 80 cm diepte. Deze ondiepe leemgronden komen vooral voor op hellingen.

Langs de noordoostgrens van het terrein komt een Abp-bodem voor, zijnde een droge bodem op leem zonder profielontwikkeling. Deze colluviale bodems bestaan uit leemmateriaal dat geërodeerd werd van de hoger liggende plateau gronden.

¹ Verklarende tekst bij het kaartblad Duisburg 103W (1959): p. 12 en Verklarende tekst bij het kaartblad Tervuren 102 (1959): p. 10.

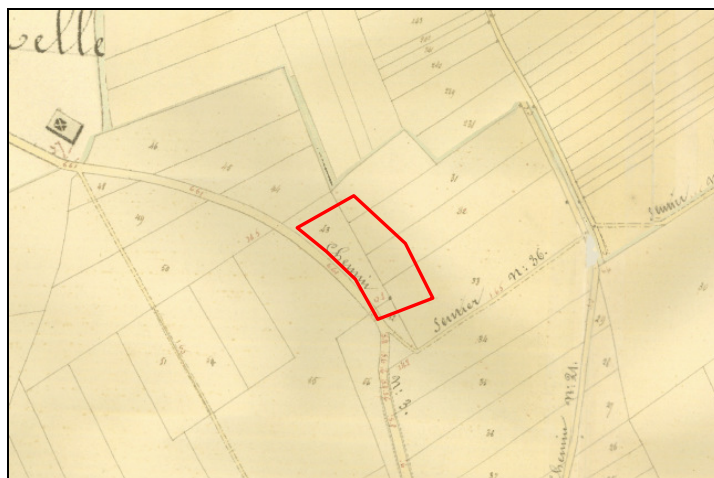
1.2 Historische achtergrond

Tervuren wordt voor het eerst vermeld in 727 n. Chr. als *Fura*, wat zoveel betekende als ‘aan de Voer’. Deze naam duikt op in een geschrift over het leven van Sint-Hubertus, een bisschop die in 727 in Tervuren gestorven zou zijn. Zijn overblijfselen werden begraven op de plaats waar nu de Sint-Hubertuskapel staat in het Warandepark. Een document uit 1213 toont de aanwezigheid van Hertog Hendrik I van Brabant in Tervuren. Zijn verblijf, een burcht, groeide uit tot het kasteel van Tervuren, dat de verblijfplaats werd van de Hertogen van Brabant in de 14^e en 15^e eeuw. Op het einde van de 16^e eeuw verbleven Albrecht en Isabella in Tervuren. Het kasteel werd in 1782 afgebroken. Aan de rand van het 207 ha grote kasteelpark werd door Leopold II het Koloniënpaleis gebouwd in 1897.²

Op de *kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is duidelijk hoe het terrein zich tussen het centrum van Tervuren en deelgemeente Duisburg situeert. De Tervuursesteenweg is duidelijk herkenbaar. Ook de vijvers, bossen en het kasteel van Tervuren ten noordoosten van het projectgebied zijn duidelijk zichtbaar. Op dat moment is het onderzoeksgebied zelf nog volledig onbebouwd en wordt het terrein door landbouwgrond ingenomen (Afb. 4). De *Atlas der buurtwegen* (1841) (Afb. 5) en de *kadasterkaart van Philippe-Christian Popp* (Afb. 6), gerealiseerd tussen 1842 en 1879, tonen aan dat het terrein ook in die periode nog steeds onbebouwd is.

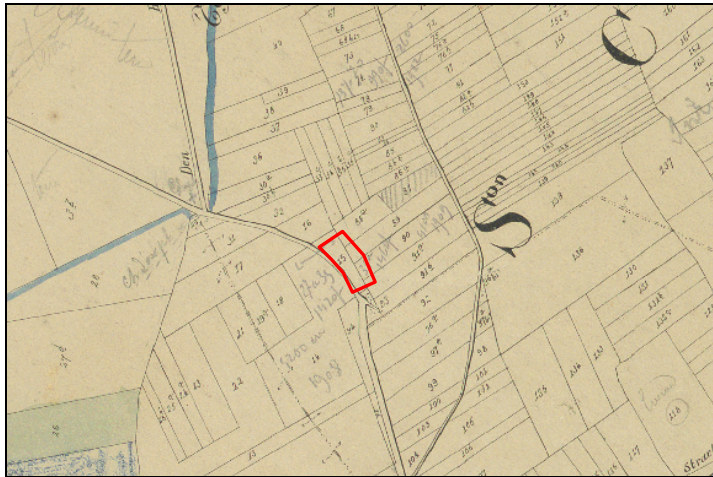

Afb. 4: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met schematische aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Geopunt.be).

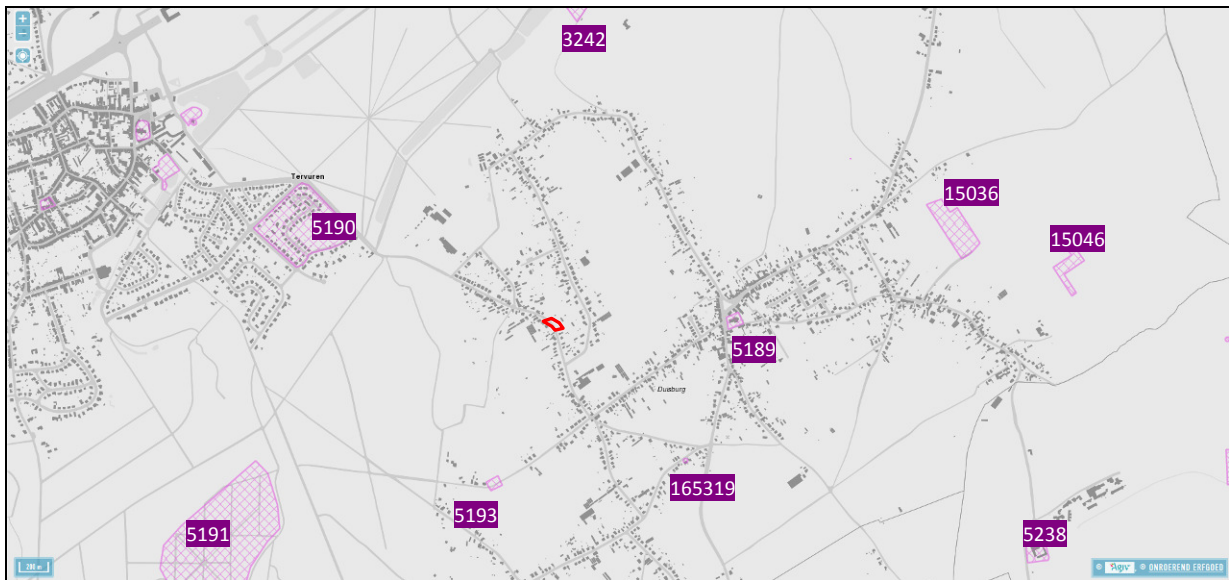
Afb. 5: Atlas van de Buurtwegen (1841) met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Geopunt.be)

² http://www.heemkundetervuren.be/geschiedenis_tervuren.html en <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20576>

Afb. 6: Detail uit de Popp-kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in het rood. (Bron: Geopunt.be)

1.3 Eerder archeologisch onderzoek

Afb. 7: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van de belangrijkste omliggende vindplaatsen en het projectgebied (rood). (Bron: geo.onroerendgoed.be).

Uit het onderzoeksgebied zelf zijn geen archeologische sporen of vondsten bekend (Afb. 7). De gekende archeologische sites situeren zich allen in de ruimere omgeving rondom het onderzoeksterrein. Romeins materiaal werd aangeduid ter hoogte van CAI 5190, ca. 1,25 km ten noordwesten van het onderzoeksterrein gelegen, en betreft de losse vondst van aardewerk of een urne. De overige CAI-nummers zijn allen in de (post-) middeleeuwen te dateren. Ten noorden van het onderzoeksterrein situeert zich het hof Ter Munck (CAI 3242), een Brabantse vierkantshoeve waarvan de geschiedenis teruggaat tot de volle middeleeuwen. Een brand verwoeste het pachthof, waardoor tegenwoordig enkel resten van de ingangspoort bewaard bleven. Ca. 850 m in zuidoostelijke richting bevindt de laat-middeleeuwse parochiekerk Sint-Catharinakerk zich in het centrum van het gehucht Duisburg (CAI 5189). Bij een proefsleuf in de sacristie (1977-1978) werd een funderingsgracht en de bouwlaag van een 13de-eeuwse voorloper aangetroffen. CAI 5191 geeft de ligging van het voormalige Kapucijnerklooster weer. Dit klooster werd gebouwd onder aartshertogin Isabella in de 17de eeuw en bij de Franse Revolutie in 1798 afgebroken. Ca. 800 m in zuidelijke richting duidt CAI 5193, alsook de meer oostwaarts gelegen CAI 5238, een verdwenen hoeve uit de late middeleeuwen aan. Middeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk werd aangetroffen bij prospecties van akkers ter hoogte van CAI 15036 en 15046. CAI 165319 tenslotte, geeft de locatie van een 20ste eeuwse bunker weer.

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

2.2 Verloop

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Inge Van de Staey* een vergunning voor het uitvoeren van een prospectie met ingreep in de bodem bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 15 januari 2015 afgeleverd onder het dossiernummer 2015/008. Een vergunning voor het gebruik van een metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2015/008(2) en stond tevens op naam van *Inge Van de Staey*.³

Het onderzoek, uitgevoerd in opdracht van projectontwikkelaar *Ap & D nv*, vond plaats op 3 februari 2015 en stond onder leiding van projectverantwoordelijke *Petra Driesen*. *Inge Van de Staey* en *Joris Steegmans* stonden in voor de uitvoering van het veldwerk. De graafwerken werden uitgevoerd door *Vanlaethem-Ots nv*. *ARON bvba* stond in voor de digitale opmeting van de proefsleuven.

2.3 Methodiek

In totaal werden op het onderzoeksterrein vier proefsleuven aangelegd. Deze sleuven waren NW-ZO (SL1 en 2) en NO-ZW (SL3 en 4) georiënteerd en hadden een breedte van 2 m. De lengte van SL 1 bedroeg 75m en werd ter hoogte van dwarssleuf 4 kort onderbroken door de aanwezigheid van een al dan niet in dienst zijnde elektriciteitskabel. SL2 had een lengte van 67m en werd ter hoogte van de afgebroken boerderij onderbroken over een lengte van 12m door de aanwezigheid van de uitgebroken kelder van het gebouw (*Afb. 12*). Dwarssleuven 3 en 4 hadden beide een lengte van 18m. De afstand tussen de proefsleuven 1 en 2 bedroeg ca. 11m. In totaal werd op deze wijze ca. 330m² onderzocht, wat neerkomt op 14,25 % van de totale oppervlakte van het terrein.

De proefsleuven werden machinaal aangelegd in de moederbodem op een diepte variërend van 40 tot 110 cm onder het maaiveld. Het vlak werd vervolgens handmatig opgeschaafd. Aan het eind van elke sleuf werd een profielput aangelegd om een beeld te krijgen van de bodemopbouw van het terrein. De bodemprofielen in deze putten werden opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20.⁴ Na de aanleg van de proefsleuven werden de contouren van de sleuven, de profielputten en de maaiveldhoogtes digitaal ingemeten.

Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een fotolijst.⁵ De veldtekeningen werden eveneens gedigitaliseerd. Tevens werden een gegeorefereerd overzichtsplan en een ontwerpplan met daarop de inplanting van de sleuven opgemaakt.⁶

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Bodemopbouw

Volgens de bodemkaart wordt het onderzoeksterrein gekenmerkt door drie bodemtypes. Twee van deze bodemtypes werden tijdens het onderzoek ook aangetroffen.

Het merendeel van het terrein, ter hoogte van proefsleuven 2, 3, 4 en het zuidelijk deel van proefsleuf 1 wordt gekenmerkt door een AbB-bodem, een droge leembodem met textuur B of structuur B-horizont.

Het zuidwestelijk deel van het terrein en deze zone rond de afgebroken boerderij bleek na aanleg van de sleuven ca. 40 tot 60 cm opgehoogd te zijn met grond en baksteenpuin. Hieronder bevond zich ter hoogte van PP2 de ca. 20 cm dikke teelaarde, waaronder een dunnen laag grijsbruin colluvium de oranjebruine textuur B horizont afdekte (*Afb. 8*). Ter hoogte van PP4 was onder het opgehoogd pakket onmiddellijk de colluviale laag aanwezig die net als in PP2 een bijmenging had van spikkels steenkool, baksteen en houtskool (*Afb. 9*). Het oostelijk deel van het terrein bleek niet opgehoogd te zijn. Hier bevond zich onder de ca. 30 cm dikke teelaarde

³ Bijlage 7. Vergunningen.

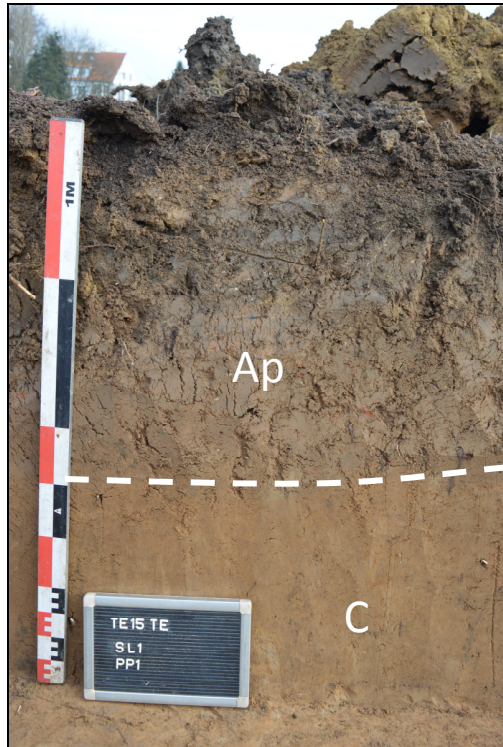
⁴ Bijlage 6. Profielen.

⁵ Bijlage 3. Fotolijst.

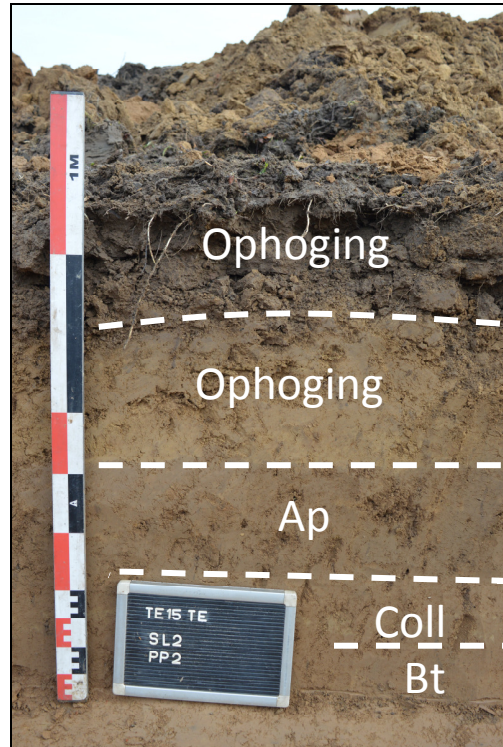
⁶ Bijlage 4 en 5. Overzichtsplan en Ontwerpplan.

een bruin colluviaal pakket van ca. 20 cm, waaronder de bruin met witgrijs gevlekte textuur B horizont aanwezig was (Afb. 10).

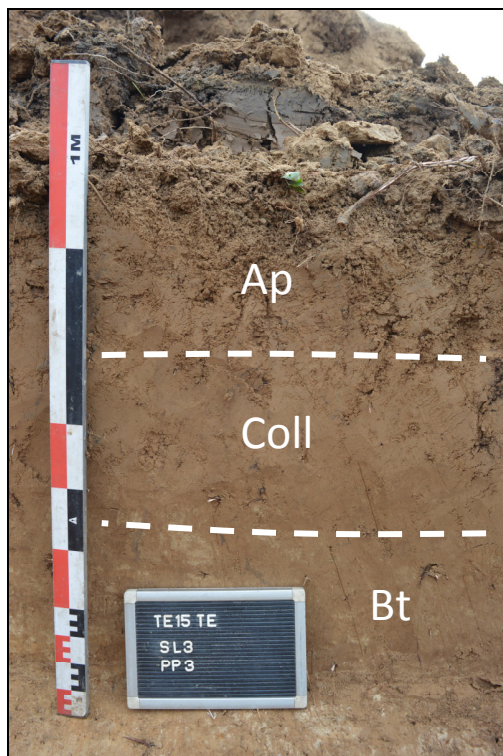
Langs de noordoostgrens van het terrein, ter hoogte van het noordelijk deel van proefsleuf 1, komt een Abp-bodem voor, zijnde een droge bodem op leem zonder profielontwikkeling. Hier bevond zich onder de ca. 50 cm dikke, bruingrijze teelaarde de oranje C-horizont (Afb. 11).

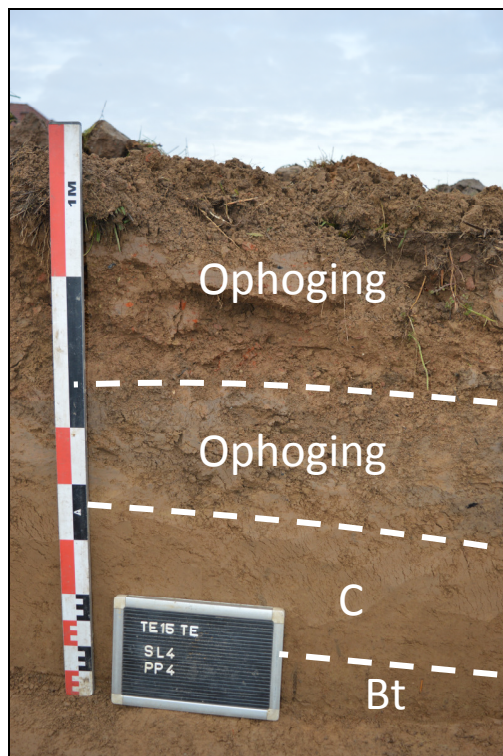
Afb. 8: NO-profiel PP1

Afb. 9: NO-profiel PP2

Afb. 10: ZO-profiel PP3

Afb. 11: NW-profiel PP4

3.2 Gaafheid van het terrein

Op het onderzoeksterrein bevond zich tot voor kort een boerderij met een oppervlakte van ca. 145m². Bij de afbraak ervan werd eveneens de kelder (45m²) gedeeltelijk uitgegraven, over een oppervlakte van ca. 30m². De laagspanningskabel die de Tervuursesteenweg van stroom voorziet maakt ter hoogte van de afgebroken woning een uitsprong naar de gevel ervan, waardoor deze kabel zich op het onderzoeksgebied bevindt over een lengte van 32m.⁷

Afb. 12: Uitgegraven kelder (oranje) en elektriciteitskast.

3.3 De archeologische sporen en vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologische sporen en vondsten aangetroffen.

Conclusie en aanbevelingen

Op 3 februari 2015 werd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* in opdracht van *Ap & D nv* een prospectie met ingreep in de bodem aan de Tervuursesteenweg te Tervuren.

Volgende onderzoeksvragen dienden na afloop van het onderzoek beantwoord te worden.

Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

Het merendeel van het terrein, ter hoogte van proefsleuven 2, 3, 4 en het zuidelijk deel van proefsleuf 1 wordt gekenmerkt door een AbB-bodem, een droge leembodem met textuur B of structuur B-horizont. Onder de teelaarde bevindt zich een colluviaal pakket waaronder de textuur B horizont tevoorschijn komt.

---

⁷ Bijlage 4. Overzichtsplan

Langs de noordoostgrens van het terrein, ter hoogte van het noordelijk deel van proefsleuf 1, komt een Abp-bodem voor, zijnde een droge bodem op leem zonder profielontwikkeling. Hier is de C-horizont net onder de teelaarde aanwezig.

Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Ter hoogte van PP4 ontbreekt de teelaarde in het bodemprofiel. Dit kan verklaard worden door het feit dat de teelaarde hier werd afgegraven of omgewoeld en vermengd met de aanvulgrond en bouwpuin die gebruikt werden om het terrein rond de boerderij op te hogen.

Zijn er tekenen van erosie?

De aanwezigheid van een colluviaal pakket met een dikte van 10 tot 20 cm wijst er op dat de hoger gelegen terreinen ten zuiden en zuidwesten van het projectgebied licht geërodeerd zijn. Op het onderzoeksgebied zelf zijn geen sporen van erosie aangetroffen.

In hoeverre is de bodemopbouw intact?

De bodemopbouw is over het gehele terrein intact gebleven. Het ophogen van het zuidwestelijk deel van het terrein heeft geen gevolgen gehad voor de gaafheid van het bodemprofiel.

Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

Het zuidwestelijk deel van het terrein werd ca. 40 tot 60 cm opgehoogd, waardoor de bodem in de zone begraven werd.

Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologische sporen aangetroffen.

Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Het onderzoeksgebied situeert zich op het Brabants plateau, dat gevormd wordt door golvende tot zwak golvende leemplateaus, ingesneden door een dicht net van sterk vertakte colluviale depressies.

Op het Brabants plateau bestaat het moedermateriaal waarin de bodem tot ontwikkeling is gekomen uit quartaire leem (löss) die tijdens de laatste ijstijd, de Weichsel-ijstijd (Laat-Pleistoceen), door sterke noordenwinden werd afgezet. Het tertiaire substraat dat onder de leemmantel aanwezig is, behoort volgens de overzichtskaart tertiairgeologie tot de *Formatie van Lede*. Door erosie werd de leem plaatselijk geërodeerd, zodat de tertiaire lagen er op geringe diepte of aan het oppervlak voorkomen.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt voor het onderzoeksgebied geen vervolgonderzoek geadviseerd. Bovenstaande aanbevelingen dienen ter advisering van het bevoegd gezag, zijnde het

Agentschap Onroerend Erfgoed, Afdeling Vlaams-Brabant

T.a.v. Marc Brion

Diestsepoort 6 bus 94

3000 Leuven

tel. 011/66.59.00

marc.brion@rwo.vlaanderen.be

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Fotolijst

Bijlage 4: Overzichtsplan

Bijlage 5: Ontwerpplan

Bijlage 6: Profielen

Bijlage 7: Vergunningen

	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen? - Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen? - Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)? - Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? - Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? - Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud <i>in situ</i>)? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: <ul style="list-style-type: none"> 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
Geplande werkzaamheden:	Op het terrein zal een verkaveling van 6 loten gerealiseerd worden.
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

DSC-nummer	Soort opname	Sleuf	Beschrijving	Genomen uit
0908	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek, uitgegraven kelder	NW
0909	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek, uitgegraven kelder	ZW
0910	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek, uitgegraven kelder	ZO
0911	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek	Z
0912	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek	ZO
0913	Werkfoto	/	Toestand terrein vóór start onderzoek	ZO
0914	Werkfoto	1	Elektriciteitskabel	ZW
0915	Werkfoto	1	Elektriciteitskabel	ZW
0916	Overzicht	1,2,3	/	ZO
0917	Overzicht	1,2,4	/	N
0918	Overzicht	1,2,4	/	N
0919	Profiel	1	NO-profiel PP1	ZW
0920	Profiel	1	NO-profiel PP1	ZW
0921	Profiel	1	NO-profiel PP1	ZW
0922	Profiel	2	NO-profiel PP2	ZW
0923	Profiel	2	NO-profiel PP2	ZW
0924	Profiel	2	NO-profiel PP2	ZW
0925	Profiel	3	ZO-profiel PP3	NW
0926	Profiel	3	ZO-profiel PP3	NW
0927	Profiel	3	ZO-profiel PP3	NW
0928	Profiel	4	NW-profiel PP4	ZO
0929	Profiel	4	NW-profiel PP4	ZO
0930	Profiel	4	NW-profiel PP4	ZO
0931	Overzicht	1	/	NW
0932	Overzicht	1	/	NW
0933	Overzicht	1	/	NW
0934	Overzicht	1	/	NW
0935	Overzicht	1	/	NW
0936	Overzicht	1	/	NW
0937	Overzicht	1	/	ZO
0938	Overzicht	1	/	ZO
0939	Overzicht	1	/	ZO
0940	Overzicht	2	/	ZO
0941	Overzicht	2	/	ZO
0942	Overzicht	2	/	ZO
0943	Overzicht	2	/	NW
0944	Overzicht	2	/	NW
0945	Overzicht	2	/	NW
0946	Overzicht	2	/	NW
0947	Overzicht	2	/	NW
0948	Overzicht	2	/	NW
0949	Overzicht	3	/	NO
0950	Overzicht	3	/	NO
0951	Overzicht	3	/	NO
0952	Overzicht	4	/	NO
0953	Overzicht	4	/	NO
0954	Overzicht	4	/	NO

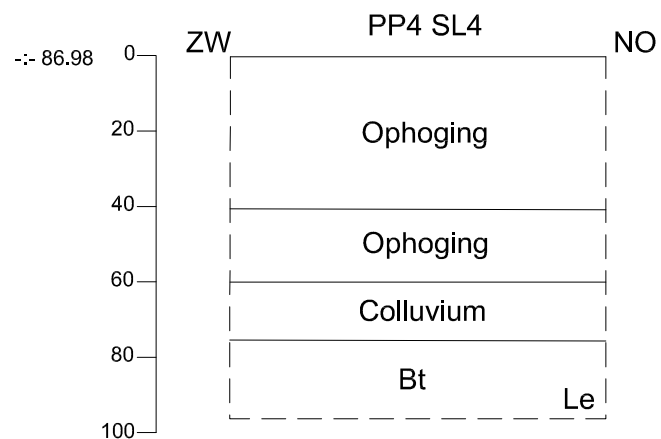
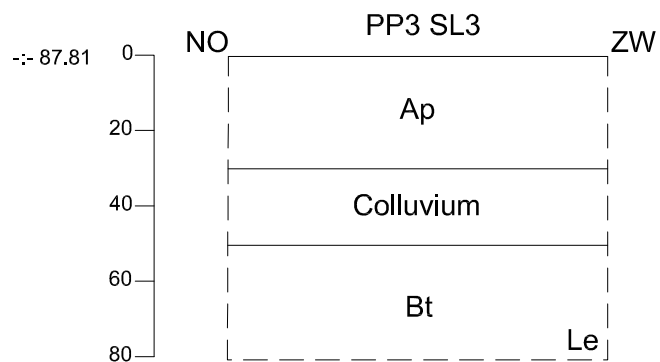
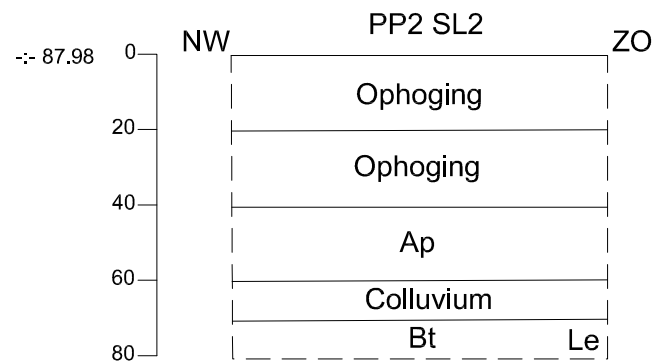
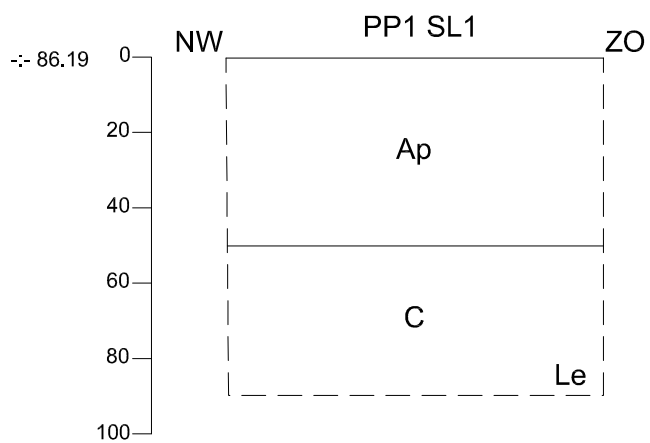

	TE-15-TE	Onderwerp	Datum	Legende			
		Overzichtsplan	3 februari 2015	-:- 88.55 Absolute hoogte (in m TAW)	 Perceelgrens	PP1	Proefputnummer
	Tervuren - Tervuursesteenweg	Schaal 1 : 400		 Rand onderzoeksgebied	 Perceelnummer		
				 Verdieping	 Verstoring		

	TE-15-TE		Onderwerp	Datum		Legende						
			Ontwerpplan		3 februari 2015		--: 88.55	Absolute hoogte (in m TAW)		Perceelgrens	PP1	Proefputnummer
	Tervuren - Tervuursesteenweg		Schaal	0 20 m 1 : 400 			Rand onderzoeksgebied	C89E	Perceelnummer		Te realiseren ontwerp	
						Verdieping		Verstoring				

TE-15-TE

Tervuren -
Tervuursesteenweg

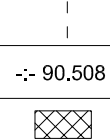
Onderwerp

Profielen

Datum

3 februari 2015

Legende

Rand proefput

Absolute hoogte
(in m TAW)

Verstoring

Ap

Bt

C

Teelaarde

Textuur B-horizont

C-horizont

Le

Moederbodem

Schaal

1 : 20

0

1 m

AANGETEKEND

Aron
T.a.v. Mevr. Van de Staey Inge
t.a.v. De Heer Hoebreckx Maxim
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
8 januari 2015

uw kenmerk
geen

ons kenmerk
2015/008

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum

15 JAN. 2015

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem** op een terrein gelegen in de gemeente Tervuren met adres Tervuursesteenweg, kadastraal gekend als afdeling 4, sectie C, percelen 15P, 15S(deel), 88F(deel), 89E(deel), 90R(deel), 91R2(deel), 91P2(deel). Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen 27/01/2015 en 27/20/2015. (2015/008)

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 8 januari 2015.

BESLISSING:

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Van de Staey Inge**

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed wenst in te winnen.

AANGETEKEND

Aron
T.a.v. Mevr. Van de Staey Inge
t.a.v. De Heer Hoebreckx Maxim
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
8 januari 2015

uw kenmerk
geen

ons kenmerk
2015/008(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

Datum

15 JAN. 2015

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector te** op een terrein gelegen in de gemeente Tervuren met adres Tervuursesteenweg, kadastraal gekend als afdeling 4, sectie C, percelen 15P, 15S(deel), 88F(deel), 89E(deel), 90R(deel), 91R2(deel), 91P2(deel). Het aangevraagde onderzoek zal uitgevoerd worden tussen 27/01/2015 en 27/20/2015. (2015/008(2))

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 8 januari 2015.

BESLISSING

Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan Van de Staey Inge.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde het agentschap Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en -methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie, waarvoor een vergunning verleend werd aan Van de Staey Inge met nummer **2015/008**. De houder van deze vergunning heeft zich akkoord verklaard met het gebruik van een metaaldetector door Van de Staey Inge en heeft verklaard toezicht te houden bij het gebruik ervan.

Uit de opgave van de aard van de detector (White's PRIZM III SL) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters, via werner.wouters@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 39.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

